

Nr 36.

Av herr **Ekman, Karl Johan**, om vidtagande av åtgärder i syfte att Stockholms stad med kringliggande landsbygd må avskiljas till ett särskilt stift med egen biskop.

Gång efter annan har frågan om huvudstadens ställning i kyrkligt hänseende gjort sig påmint; och med allt större styrka har därvid kravet på avskiljandet av Stockholms stad med kringliggande landsbygd från Uppsala och Strängnäs stift till ett särskilt stift med egen biskop förts fram till övervägande.

Enligt nu gällande ordning tillhör Stockholms stad ärkestiftet, men intager däriom en särskild ställning, i det att staden bildar en kyrklig enhet för sig med särskilt konsistorium. Uti detta konsistorium presiderar ärkebiskopen, när han är tillstädes, men eljest kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen under benämning pastor primarius. Bestämmelserna härom innehållas dels i kungl. förordningen huru med rättegång uti domkapitlet skall förhållas den 11 februari 1687 § 1., dels ock uti kungl. instruktion den 16 december 1668, som innehåller bland annat, att »Stockholms stads konsistorium skall icke mindre hädanefter än före detta av ålder hava samma rättighet, anseende och myndighet, som andra konsistorier i riket nu hava, och ingen utan ärkebiskopen allena undergiven vara, vilken bliver, som förr varit haver, den förnämste preses, vilken ock, när så omtränger, skall göras räkenkap, och till honom de saker av konsistorium refereras, som hans censur behöva, men preses ordinarius bliver primarius pastor. Uti ärkebiskopens frånvaro skall ingen hava makt att hålla konsistorium utan primarius pastor, som ordinarius preses är; han skall hava makt att sammankalla ordinarios assessores, som äro pastores ordinarii ecclesiarum i staden och förstäderna».

Den egendomliga ställning, Stockholms stad, dess konsistorium och ordinarie preses sålunda intaga till ärkestiftet i övrigt och till ärkebiskopen, har varit förklarlig, så länge huvudstaden icke var av den

storlek, att det kyrkliga livet därstädes krävde omedelbar tillsyn och ledning av biskop. Men gränsen härför är längesedan passerad. Folkmängden i Stockholm är redan betydligt större än i flera av de nuvarande stiftet. Antalet därstädes tjänstgörande präster är mycket betydande. Stockholm hade vid 1911 års slut 346,599 invånare. Om Brännkyrka församling redan då varit inkorporerad, hade siffran stigit till 368,798. Följande sju stift hade vid 1910 års slut ungefär denna folkmängd: Visby 55,000, Kalmar 136,000, Luleå 322,000, Växjö 328,000, Karlstads 348,000, Skara 366,000, Härnösands 368,000. Stockholm hade 1910 ej mindre än 69 prästerliga tjänster, Visby stift 51, Kalmar 82. I Stockholm tjänstgjorde vid denna tid 105 präster, i Visby stift 52, Kalmar stift 85 och Luleå stift 118.

Men framför allt kräver det alltjämt mäktigt växande kyrkliga livet i huvudstaden med omnejd en fullt självständig, initiativkraftig och intresserad kyrklig ledning.

Å andra sidan framträder nödvändigheten att göra något för en lättnad av ärkebiskopens arbetsbörda. Hans stift är ett av de största i riket, sträckande sig över Uppsala och Gävleborgs län samt större delen av Stockholms och en betygande del av Västmanlands län. Redan skötseln av ett så stort stift skulle, även om huvudstaden icke hörde dit, erbjuda fullt arbete för en biskop. Men därtill kommer, att ärkebiskopen har en mångfalld åligganden utöver dem, som eljest påvila en stiftschef, såsom exempelvis ordförandeskapet i kyrkomötet, i biskopskonferensen, i svenska kyrkans diakonistyrelse, i svenska kyrkans missionsstyrelse m. m. samt icke minst skyldigheten att avgiva utlåtanden i en mängd regeringsärenden, som till honom remitteras. Det är också bekant, hurusom den bortgångne ärkebiskopen hårt pressades av denna arbetsbörda, vilken han dock bar med en plikttröhet utan like.

Någon utgift för statsverket till avlöning av en biskop för huvudstaden torde icke erfordras, då därför behövlige medel kunna helt och hållet utgå ur biskopslöneregleringsfonden. Och då, såsom bekant, 1913 års Riksdag hos Kungl. Maj:t anhållit om ny reglering av biskoparnes löner, ligger däruti ytterligare en anledning att nu framföra frågan om en särskild biskop för Stockholm.

Till närmare utveckling av vad jag sålunda tillåtit mig anföra krävas vissa upplysningar, som ännu icke äro för mig tillgängliga. Jag nödgas därför anhålla att få längre fram under riksdagen till vederbörande utskott inkomna med den vidare utredning i saken, som kan anses erforderlig.

Emellertid får jag redan nu vördsamt framställa det yrkande,

att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t, efter verkställd utredning, låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av den kyrkliga indelningen och organisationen, att Stockholms stad med kringliggande landsbygd avskiljes till ett särskilt stift med egen biskop.

Stockholm den 26 januari 1914.

K. J. Ekman,
Jönköping.
